

Homerjeva Odiseja, drugi spev (β)

Prevedel Kajetan Gantar

Komaj se v jutru je Zarja prikazala z rožnimi prsti,
že Odisejev se ljubljeni sin je dvignil z ležišča,
haljo ogrnil in ostri si meč obesil čez rame,
lepe sandale na svetle nogé negovane privezal,
bogu podoben v obraz odšel je iz spalnice svoje,
brž klicarjem, ki glas jim zvonko odmeva, je ukazal,
sklicéjo naj mu na zbor vse bujno lasate Ahajce.
Ti so glasno zaklicali – in v hipu se ljudstvo je zbralo,
vsi na zbor so prišli, vsi zbrali se v polnem številu.
Z bronastim kopjem v rokah še sam se na zbor je odpravil, 10
vendar ne sam, stopinje dva urna sta psa mu sledila.
Pravo božansko prikupnost je čezenj Atena razlila,
vse je osuplo strmelo, ko takšen je mednje prihajal,
sédel na prestol očetov. Starejši so dali mu prostor.

Zbranim je prvi nato Ajgiptij junak spregovoril,
bil je že sključen od let, saj dosti je hudega skusil,
ljubi mu namreč je sin z Odisejem božanskim odrinil
v Ilion, konj bogato deželo, na ladjah prostornih,
Antif vojščak, ki pozneje ubil ga Kiklop je divjaški
v jami obokani, zadnji obed si iz njega pripravil. 20
Še tri sinove je imel, od njih se Evrínom s snubači
rad je pajdašil, a dva sta se brigala le za očeta.
Vendar vseeno nikoli ni v žalosti njega pozabil.
S solzo v očeh je začel in zbrane tako ogovoril:

»Čujte me zdaj, Itáčani! Poslušajte, kaj bom povedal!
Nismo na trgu pri nas zborovanja še níkdar imeli,
kar Odisej božanski odplul je na ladjah prostornih.
Kdo pa nas danes je sklical? Komú se je to zahotelo?
Kdo od mlajših ljudi? Ali kdo od starcev priletnih?
Ali je slišal mordá, da naši se vračajo z vojske? 30

Hoče morda sporočiti nam vsem, kar prvi je zvedel?
 Ali kaj drugega rad bi sporočil nam ali povedal?
 Zdi se, da mož je žlahtnih nravi, da nam srečo prinaša.
 Zevs daj, da srečno izteče se, kar si je v srcu zamislil.»

To je dejal. In hvale vesel je bil sin Odisejev.
 Nič več ni maral sedeti, zaželel si je govoriti.
 Stopil je v sredo med zbrane, medtem pa Pejsénor mu v roko
 žezlo je dal, glasnik, ki na vse se je dobro razumel.
 Najpoprej ogovoril je starca, takole mu rekel:

»Stari, ta človek ni daleč od tebe, takoj ga spoznal boš: 40
 jaz sem, ki sklical sem zbor, ker tarejo hude skrbi me.
 Nimam novic, da naši bi že se vračali z vojske.
 Jasno sporočil bi vam, če kar koli kot prvi bi zvedel.
 Tudi o javnih zadevah ne bom zdaj z vami razpravljaj.
 Lastna le stiska me tare, ki zgrinja nad mojo se hišo,
 dvojno gorje: očeta sem žlahtnega izgubil, ki tukaj
 vladal vam nekdanj je vsem, bil z vami je dober kot oče.
 Zdaj pa se nadme zgrinja še večje gorje, ki bo kmalu
 vso našo hišo razdrlo, imetje nam vse bo propadlo:
 mater, ki ni ji do tega, ves čas nadlegujejo snubci, 50
 ljubi sinovi očetov, ki najbolj so vplivni v deželi.
 Ni jim do tega, da šli bi k Ikáriju, v hišo njegovo,
 da bi njen oče odločil o tem, kam hči naj gre z doto,
 komu bi dal jo on sam in koga bi maral za zeta.
 Dan za dnem zahajajo k nam, v domačo nam hišo,
 koljejo naše nam junce in ovce in tolste kozličke,
 z njimi se sami gostijo in pijejo žlahtno črnino,
 brez sramu. Kaj vse gre po zlu, ker pri hiši moža ni,
 kakor je bil Odisej, da bi ubranil nas tega prekletstva!
 Mi jih ne moremo – nismo jim kos – od hiše odgnati, 60
 reveži bomo na veke, ker nismo se zmožni braniti.
 Oj, da mi dana je moč in oblast, kako bi jih spódlil!
 To, kar počnó, je nevzdržno. Ni prav, da dom mi propada,
 res ni lepó! Tudi vi spreglejte že svojo krivičnost!
 Da vas ni sram pred ljudmi, ki tu naokoli živijo,
 sram pred sosedi. Se sami bogov čisto nič ne bojite?
 V svoji nevolji lahko se čez noč razjezijo nad vami!
 Prosim, rotim vas pri Zevsu z Olimpa, pri Témis, boginji,
 njej, ki može sklicuje na zbor in z zborov odslavlja:
 Nehajte vendar in mene pustite, prijatelji moji, 70

sam naj se v žalosti grizem! Če kdaj Odisej je, moj oče,
 zlo prizadel iz zamere Ahajcem v prelepih golenkah,
 vi v povračilo zdaj meni povzročate zlo iz sovraštva
 s tem, da jih hujskate! Sam z veliko bi večjim užitkom
 gledal, da vi se ob čredah, ob mojih pridelkih gostite.
 Kajti kar vi bi mi snedli, si upal nazaj bi dobiti:
 toliko časa po mestu bi hodil, z besedo rotil vas,
 svoje zahteval nazaj, dokler ne bi vsega izterjal.
 Zdaj pa je polno srce bolečin, ki so neozdravljive.«
 To je ves v jezi dejal. In treščil je žezlo na zemljo,
 ves v solzáh, da ganjene vse je prevzelo sočutje,

80

Vsi so zavili se v molk, nihče si med njimi ni upal
 s trdo besedo na dan, da Telémahu dal bi odgovor.
 Le Antínoos mu je odvrnil in rekel takole:
 »Kaj se tu ustiš, Telémah? Ne znaš krotiti jezika?
 Kaj nas tu klevetaš, z golido sramote oblivaš?
 Snubci ahajski prav res tu nismo ti krivi ničesar,
 kriva ti tvoja je mati, ki plete zahrbtne ukane.
 Tretje je leto že mimo, že kmalu prešlo bo četrto,
 kar se igra s koprnečimi željami v prsih Ahajcev,
 v srcih nam upanje zbuja, saj vsakemu nekaj obljublja,
 vsakemu nekaj sporoča, a v srcu si misli drugače.
 V svoji zvijačnosti tole je izmislila novo ukano:
 v dvor je postavila statve velike, da tkala na njih bi
 fino, lepo umerjeno platno. Nato pa nam rekla:
 ›Snubci vi moji! Saj vem, da umrl Odisej je božanski.
 Le počakájte še malo in prej me ne silite v zakon,
 dokler da prta ne stkem, da ne bi mi delo propadlo,
 prt, ki tkem ga Laertu, ko usoda ga smrti zadene.
 Kajti če sam brez mrtvaškega prta bi ležal junak nam,
 on, ki nam vse je pridóbil, pa sam bi ležal brez prta
 kaj bi očitkov katera Ahajk naokoli raznesla!‹
 S temi besedami vse nas prepričala v moških je srcih.
 In tako čez dan veličastno predivo je tkala,
 a čez noč ga razdirala v soju je bakel prižganih.
 S takšno ukano tri leta skrivaj je slepila Ahajce.
 Ko pa so v letu četrtem se bližale ure pomladne,
 ena od žensk, ki vse je to vedela, vse je izdala:
 in smo jo ujeli, ko ravno razdirala svetlo je prejo.

90

100

Prt je nato pod prisilo, čeprav le nerada, skončala.

110

Glej, vse to potrdijo ti snubci lahko, da boš vedel,
 k srcu si vzemi, in to naj tudi vedó vsi Ahajci:
 mater odpravi domov, prisili jo, naj poroči se,
 s komer ji oče bo ukazal in tudi njej sami bo ugajal.
 Toda če še naprej bo težila sinove Ahajcev,
 v srcu si izmišljala, ker umetnin prekrasnih je večša,
 (teh darov ji Atena je dala v obilju, ji dala je pamet,
 dala veččino ukan, kot nismo jih še o nobeni
 slišali, kar je kdaj prej Ahajk lepolasih živelo,
 ne o Tiró, o Alkméni, ne z lepim načelkom Mikéni: 120
 v pameti ni Penélopi teh nobena dorasla,
 tudi nobeni od njih ni kaj takega šinilo v glavo):
 toliko časa zapravljali bodo ti tvoje imetje,
 praznili kašče ti, dokler bo v srcu gojila te misli,
 kot so jih vanj vsadili bogovi. S tem slavo veliko
 sebi ustvarja, a tebi imetje kopni in izginja.
 Mi pa ne gremo na delo od tod, nikamor ne gremo,
 dókler ne izbere moža med Ahajci, naj kogar že hoče.»

Njemu pa modri Telémah v odgovor takole je rekel:
 »Le kako naj, Antínoos, njo, ki je mene rodila, 130
 njo, ki je mene vzredila, zdaj z doma naženem? Moj oče
 – živ ali mrtev je – bogve – na tujem. Če sam zdaj od sebe
 mater k Ikáriju pošljem, grdó za to mu bom plačal,
 hudo izgubo od deda utrpél. Povrh še kak démon
 kazen dodal bi, če mati nad mano, ko šla bi od hiše,
 kletev Erínij izreče. Ves svet bi se zgražal nad mano.
 Níkdar zato ne bom materi takšne besede izrekel.
 Torej, če vsaj še malo ponosa občutite v srcih,
 z mojega doma pójdite, drugod si ravnajte gostije,
 jejte na svoj račun, od hiše do hiše hodíte! 140
 Toda če to se vam zdi bolj prav, bolj pošteno in lepše,
 enega samega imetje zapravljati brez poplačila,
 vse mi požrite! Jaz sam pa bom molil k nesmrtnim bogovom!
 Morda pa Zevs le kdaj vse to izravna, poračuna;
 morda takrat boste vi brez plačila končali v tej hiši!«

To je Telémah govoril. A Zevs gromovnik poslal je
 z vrha planin dva orla, z višav sta navzdol se spustila.
 Sprva sta orla letela v višavah, kot vel je piš vetra,
 drug ob drugem vzporedno razpenjala svoje peruti.
 Toda potem ko prišla sta nad trg, ki je šumno odmeval, 150

krila obeh so v vrtincu udarila druga ob druga,
 zviška sta zrla na glave ljudi, ki so zlo zaslutili,
 drugemu drug sta s kremplji razpraskala vrat si in glavo,
 desno nato odletela naprej nad hišami v mestu.
 Vsi ob pogledu na let teh ujed so osupli strmeli,
 v srcu ugibali, kakšen naj konec bi to pomenilo.
 Starec, junak Halithérses, tedaj povzel je besedo,
 Mástorjev sin, ki med vsemi vrstniki je slôves užival,
 ptičje da lete pozna, prihodnost iz njih prerokuje.
 Z modro besedo je zbor ogovoril in rekel takole: 160

»Zdaj, Itačani, me dobro poslušajte, kaj vam bom rekel,
 najbolj od vseh pa naj snubci prisluhnejo mojim besedam!
 Hudo prekletstvo se nadnje vali, saj ni več prav daleč
 sam Odisej od svojih najdražjih. Že blizu nekje je,
 vsem tem možem že snuje pogubo in žalosten konec.
 Tudi nas druge lahko, doma na Itaki sončni,
 hudo zadene gorje. Zato je potreben razmislek,
 moder nasvet, kako naj bi snubce lahko umirili.
 Naj že odnehajo vendar, ker to bo zanje najbolje!
 Ni to prazna napoved, vse to govorim iz izkušnje. 170
 Tudi nad njim se je izpólnilo vse, kar sem prej napovedal,
 v časih preteklih, ko šli so Argejci na vojsko nad Trojo,
 z njimi obenem na vojsko je šel Odisej premeteni.
 Vse napovedal sem, kaj bo prestal, vse tovariše izgúbil,
 vsem nepoznan nato se bo sam po dvajsetih letih
 vrnil domov. In vse to se ravno sedaj izpolnjuje.«

Pa ga Evrímah je, Pólibov sin, takole zavrnil:
 »Stari, odidi domov in vrni se k svojim otrokom,
 njim vedežuj, da ne bo jih v prihodnje kaj zla doletelo!
 V teh stvareh sem jaz zanesljivejši prerok od tebe. 180
 Ptice letijo povsod, kjer žarki nam sijejo sonca,
 ni pa vsak let pomenljiv. Odiseja je smrt doletela
 daleč na tujem. Prav škoda, da z njim ni še tebe pobrala.
 Ne bi se zdaj pred nami razglašal kot videc in prerok,
 ne bi podžigal v Telémahu jeze in ne bi ga hujskal,
 v upanju kajpak, da to ti bo plačal z bogato nagrado.
 Tole ti zdajle povem – in to se bo tudi zgodilo:
 ti, ki si več in izkušen – če tegale mladega fanta
 hujskal boš, ščuval, z besedo spodbujal, da nam bo v nadlego,
 njemu boš samemu s tem le še večje težave nakopal, 190

sam pa tudi ne bo proti snubcem dosegel ničesar!
 Tebi pa, stari, prisodimo globo! Kako se boš grizel
 v srcu, ko boš plačeval, kako te bo to prizadelo!
 Sam pa pred drugimi tole Telémahu modro svetujem:
 svojo naj mater prisili, da vrne na dom se k očetu,
 tam naj pripravijo svatbo in vse, kar je treba za doto,
 doto bogato, ki z njo bo šla ljubljena hčerka od hiše!
 Mislim, da prej ne bodo odšli sinovi Ahajcev,
 prej ne bo snubljenja konec, ker nimamo česa se bati,
 najmanj Telémaha, naj še tako govori in se usti. 200
 Tudi prerokb nam ni mar, ki z njimi nas, stari, strahuješ,
 praznih prerokb, saj z njimi samo si še bolj nam odvraten.
 Vse premoženje bo šlo za gostije, nihče ne bo plačal,
 dokler se ona tako norčuje iz snubcev ahajskih.
 Mi pa vse dni po njej koprnimo, le njo si želimo,
 hočemo njeno krepost in lepoto, ne maramo druge
 ženske nobene, čeprav vsak od nas bi lahko si jo našel!»

Njemu razumni Telémah tako je odvrnil in rekel:
 »Čujte, Evrímah in drugi, kar tu vas je snubcev ponosnih.
 Nič več vas prosil ne bom, ker škoda je vsake besede. 210
 To že bogovi vedo, to vsem Ahajcem je znano.
 Prosim le, dajte mi jadrno ladjo in dvajset mornarjev,
 rad bi šel z njimi na pot in z njimi spet semkaj se vrnil.
 Šel bi rad v Šparto, odplul še dalj v peskoviti bi Pilos,
 tam poizvem, kdaj dolgo odsotni se oče mi vrne,
 mórda je komu kaj znano o tem, mordá Govorico
 pošlje mi Zevs, ki največ novic zemljanom prinaša.
 Tam če slišim mordá o očetu, da vrača domov se,
 še eno leto bom zdržal, čeprav še v takšni bom stiski.
 Toda če zvem, da ni več med živimi, da preminul je, 220
 brž ko se vrnem domov, v preljubo domačo deželo,
 grob mu nasujem, poslednje časti mu dostojno izkažem,
 kot se spodobi, a mater pustim, da mož jo odpelje.«

To je povedal in sédel. Nato se med njimi je dvignil
 Mentor, ki bil Odiseju brezgrajnemu zvest je tovariš.
 Preden z ladjevjem odplul je, mu dom in vse je zaupal,
 naj mu očeta posluša, imetje naj varno mu pazi.
 Z mislijo dobro govoril je zbranim in rekel jim tole:
 »Zdaj, Itačani, me dobro poslušajte, kaj vam bom rekel.
 Naj nikoli več kralj noben dobrotljiv in prijazen ne bodi, 230

takšen, ki z žezlom v rokah so v srcu mu misli pravične!
 Kralj naj bo trd in težak, počne naj samo hudobije,
 ker med vami nihče se več Odiseja ne spomni,
 kralja, ki bil je podložnikom blag in dober kot oče.
 Vendar pa nimam moči, da bi snubcem ošabnim preprečil
 dela nasilna početi s pokvarjeno pametjo svojo:
 sami se z glavo igrajo, ko žro Odisejevo hišo,
 trdno prepričani, češ, saj se nikdar domov več ne vrne.
 Vam pa vsem drugim zamerim, da tu le tiho sedite,
 niti besede ne zinete snubcem, naj nehajo véndar: 240
 njim, ki so v takšni manjšini – a vas je veliko število!«

Njemu Evénorjev sin Lejókrit tako je odvrnil:
 »Kaj si izustil, ti, Mentor nesramni, bedak slaboumni?
 Naj nas utišajo? Najsi bili bi še v večjem številu,
 ne bi se zlepa zaradi gostije tu z nami spopadli.
 Tudi če sam Odisej Itačan domov bi se vrnil,
 v srcu od želje prevroče goreč, da snubce ponosne,
 nas, ki se v hiši njegovi gostimo, na cesto požene:
 žena njegova vrnitve, čeprav bi po njej koprnela,
 ne bi vesela bila: v spopadu s premnožico snubcev 250
 bridek zadel bi ga konec. Ni modro bilo, kar si rekel.
 Zdaj naj se ljudstvo razide, vsak k svojemu delu odide.
 Njemu pa Mentor pripravi naj pot in z njim Halithérses,
 ta, ki očetu bila sta tovariša vse od začetka.
 Vendar pa mislim, da rajši naprej bo na Itaki čakal
 svežih novic, ker nikoli ne bo končal potovanja.«

To je govoril. In že zborovanje je hitro končano.
 Ljudstvo razšlo se je, vsak je odšel po svojih opravkih.
 Snubci pa spet so odšli v Odiseja božanskega hišo.

Daleč od njih je Telémah šel sam na morsko peščino, 260
 v sivem si morju umil je roké in molil k Ateni:
 »Sliši me ti, ki včeraj v naš dom prišla si, boginja!
 Ti si velela, naj z ladjo odplujem čez morje megleno,
 tam poizvem, kdaj vrne se oče, že dolgo odsoten.
 Toda Ahajci ne dajo mi tvojega ukaza izpolniti,
 zlasti ne snubci ošabni, ki devljejo v nič me zlohотно.«

To je v molitvi dejal – in že prišla je Atena,
 Mentorju čisto enaka v obraz in po glasu podobna,

blizu do njega stopila, besede krilate mu rekla:
 »Nič več poslej ne bodi slabič in neveden, Telemah! 270
 Naj te prevzame pogum, navdihuje očetova srčnost,
 pa kakor on dosegel boš vse v besedah, v dejanjih.
 Tudi ta pot ne bo ti zaman, ne bo brez uspeha.
 Če bi ne bil njegove krvi, iz Penélope rojen,
 ne bi zaupal, da v kar se zdaj spuščaš, zares boš izpeljal.
 Malo sinov se rodi, ki očetu bili bi enaki;
 slabših veliko je več, le redko kdo boljši kot oče.
 Ker pa poslej ne boš slabič omahljiv in neveden,
 ker Odisejeva bistrost te ni povsem zapustila,
 trdno zaupaš lahko, da to delo boš srečno opravil. 280
 Več se ne meni za snubcev nakane in njihove misli,
 norcev, ki nimajo pojma o pameti ne o pravici,
 saj ne vedo, kako jim je smrt že tik za petami,
 črna usoda, ki vse bo na mah, na en dan pogubila.
 Ti pa nikar ne odlašaj s potjo, ki si nanjo namenjen:
 jaz grem s teboj, ki tvojemu bil sem prijatelj očetu,
 ladjo ti urno opremim, na plovbo te varno pospremim.
 Najpoprej v spremstvu se snubcev zdaj vrni domov in pripravi
 jed si za pot, pa vina natoči si v vrče dvoročne,
 čvrste bisage napolni z ječmenom in z moko pšenično, 290
 hrano krepčilno možem. Jaz sam med možé se odpravim,
 zberem za pot prostovoljce. Na Itaki, z morjem obdani,
 mnogo je ladij na voljo, že starih, pa tudi novejših.
 Eno od teh ti izberem, seveda med vsemi najboljšo.
 Brž ko bo moštvo na krovu, odplovemo v morja prostranstva.«

To govorila Atena je, Zevsova hči. Ko Telémah
 slišal boginjin je glas, ni več se mudil in okleval,
 šel je domov, zaskrbljen in potrtn in v srcu otožen.
 Našel je snubce ošabne, ko pravkar s kozličkov odrli
 kože pri njem so doma, na dvorišču pa pekli odojke. 300
 Tu mu Antinoos, ves nasmejan, je stopil naproti,
 tlesnil ga krepko z rokó, ogovoril in rekel mu tole:
 »Ti, ki visoko seносиš in v duhu neugnani si, Telémah,
 le nič zlega v besedah ne snuj, ne počenjav v dejanjih!
 Rajši z menoj se odžejaj s pijačo, nasiti z jedačo!
 Vse bodo prav naredili, pripravili vse ti Ahajci,
 ladjo s posadko izbranih veslačev, da hitro pripluješ
 v Pilos pobožni in tam poizveš o žlahtnem očetu.«

Bistri Telémah na to ga je s takšno besedo zavrnil:
 »Ni mogoče, Antínoos, jaz da bi v družbi divjakov 310
 z vami se mirno zabaval, brezskrbno v gostiji užival.
 Mar ni dovolj, da doslej ste mi snubci pognali že mnogo
 mojega imetja, ko bil nebogljén sem otrok, nedorasel?
 Zdaj pa, ko že sem odrasel in drugih nasvete poslušam,
 hkrati pa v prsih mi raste pogum, pri sebi razmišljam,
 kaj naj storim, da pogubno usodo na vas bi usmeril.
 Ali naj v Pilos odidem? Naj tukaj, med ljudstvom, ostanem?
 Šel bom na pot, ki ne bo brez uspeha, čeprav bo naporna,
 šel bom popotnik, saj ladje z veslači ne morem dobiti,
 kajti tako se vam je zazdelo, da bolje je zame.« 320

To je dejal. Iz dlani Antínou svojo je róko
 rahlo izvlekel. Pripravljali snubci so v hiši gostijo,
 vmes so s posmehom ga drážili, zbijali šale iz njega.
 Rekel je kdo domišljavih fantínov na primer takole:
 »Tale Telémah nam snuje pogubo, pogin nam pripravlja.
 Mórda iz Pila peščenega sém pomagače pripelje,
 mórda si v Šparti jih najde – zato s tako ihto se žene –
 mórda pa pojde še dlje, v Efíro, tja v plodno deželo,
 tam smrtonosne nabere zelí, da strup nam nasuje
 v vrčih mešalnih v pijačo, da vse nas z njo bo pogúbil.« 330

Toda za njim nekdo drug domišljavih fantinov dejal je:
 »Kdo ve – pa kaj če še on, če odplul bo na ladji trebušni,
 daleč blodeč – kot oče njegov Odisej – bo poginil?
 S tem le še več nam bo dela napravil: saj morali bomo
 imetje si vse med seboj razdeliti. Le hišo pustímo
 materi, z njo tudi enemu nas, ki ga sama bo izbrala.«

To govorili so. On pa navzgor odšel je, v prostorno
 izbo očetovo, tja, kjer zlata je in brona obilje,
 v skrinjah je polno oblek, vse polno omamnega olja,
 poleg pa vrči, do vrha napolnjeni z vinom presladkim, 340
 z žlahtno starino, z nemešano pristno pijačo božansko,
 čakajo v vrsti ob zidu prislonjeni, kdaj Odisej se
 vrne domov, utrujen od vseh bolečin in naporov.
 Zraven zapahnjena tesno spojena so vrata dvokrilna.
 Tam za njimi vse dni in noči je bedela skrbnica,
 starka, ki s pametjo svoje modrosti vse to je pazila,
 Opsova hči Evrikléja, Pejsénora deda potomka.

Njo tedaj Telémah je v izbo poklical in rekel:
 »Sladkega vina mi, mama, zdaj v vrče dvoročne natoči,
 kar imaš drugo najboljše za tem, ki ga hraniš za njega, 350
 tega nesrečnika – v upu, da kdaj Odisej bogorodni
 vrne domov se, če smrti in bridki usodi uteče.
 Dvanajst mi vrčev napolni, tesnó jih zamaši s pokrovi.
 Moke nato nasuj mi v dobro sešite mehove,
 dvajset naj mernikov bo ječmenove moke iz mlina.
 Ti edina to veš: vse to je pripravljeno zame.
 Vse to vzel bom nocoj, takoj ko odpravi se mati
 moja mi v zgornje prostore, da legla bi spat in počivat.
 Kajti namenjen sem v Šparto in v Pilos ob morski peščini,
 tam poizvedel bi rad, če vrne se ljubi mi oče.« 360

To je dejal. Zaihtela je vtem Evriklêja, skrbnica,
 plánila v žalosten jok in rekla krilate besede:
 »Kaj ti je, ljubi otrok, le kaj ti je padlo na pamet?
 Kam bi rad v svet široki, le kam bi rad v daljne dežele,
 sinko edini, naš ljubi, odšel? Odisej bogorodni
 daleč od doma med tujim je ljudstvom umrl nesrečno!
 Brž ko odideš, napletejo snubci kaj zla ti za hrbtom,
 ti da v zasedi končal bi, da vse bi razgrabili sami.
 Tukaj ostani, pri svojih doma! Nobene ni sile,
 sam da bi rinil v nesrečo in taval po morju puščobnem!« 370

Bistri Telemah nato ji je tole besedo odvrnil:
 »Nič se mi, mama, ne boj! Ta načrt mi sam bog je navdihnil.
 Ti mi prisezi samo, da materi tega ne omeniš,
 dókler ne mine mi dan enajsti, mordá že dvanajsti,
 razen če sama opazi in zve, da odrinil sem zdoma.
 Nočem, da lepa bi lica si v žalosti z jokom skazila.«

To je dejal. Pri bogovih svetó mu je starka prisegla.
 Brž ko je izrekla do konca besede slovesne prisege,
 vina mu zvrha nalila v posode je, v vrče dvoročne,
 moke ječmenove v dobro sešite mehove nasula. 380
 Sam Telémah pa v hišo odšel je, med družčino snubcev.

Vtem svetlooki boginji Ateni prišlo je na misel
 spet nekaj drugega. Šla je – Telémahu enaka – po mestu
 vsenaokrog in k vsakemu možu stopila in rekla,
 naj pod večer se zberejo vsi ob jadрни ladji.

Šla je k Noémonu, Frónija sinu, da naj ji posodi
jadrno ladjo. Res rade je volje ji ladjo obljubil.

Že je sonce zašlo, vse ceste so sence zastrle.
Jadrno ladjo Noémon je v morje potisnil in nanjo
zložil orodje je vse, ki tovari ga ladja na vesla.
V koncu zaliva je ladjo zasidral, kjer že so se zbrali
vrli tovariši. Vsakega njih je boginja hrabrila.

390

Vtem svetlooki boginji Ateni prišlo je na misel
spet nekaj drugega. V hišo božanskega je Odiseja
naglo odšla, čez snubce dremávico sladko razlila,
zmedla v pijanosti vse, da iz rok so jim padale čaše.
Vsi so razšli se po mestu k počitku, nobeden nič več ni
tamkaj sedel, ker spanec že vsem je padal na veke.

Vtem je Atena Telémaha k sebi poklicala iz hiše.
Ta je prišel iz palače, ki v njej se prijetno prebiva,
ona pa – Méntorju v glas in stas podobna – je rekla:
»Tvoji tovariši vsi v prelepih golenkah, Telémah,
že pri veslih sedijo in čakajo tvoje povelje.
Pójdiva torej takoj, nič več ne odlagaj odhoda!«

400

S temi besedami ga je priganjala Palas Atena.
Šel za njo je Telémah in hodil po njenih stopinjah.
Že sta do ladje prišla, že čisto do morske obale,
tam na produ sta našla tovariše z bujnimi kodri.

Njim nato Telémah je s sveto močjo spregovoril:
»Dajmo, tovariši, hitro po hrano, ki v moji je hiši
vsa že pripravljena! Mati ničesar ne ve in ne sluti,
tudi nobena od dekel; le eni skrivnost sem zaupal.«

410

To je dejal in stopil naprej, za njim so šli drugi.
Vse so znosili na krov in vse pod palúbo zložili,
kot jim je ljubljeni sin Odisejev ukazal in rekel.
Tudi Telémah se vzel je na krov, pred njim še Atena
sedla h krmilu je, tik poleg nje pa je sédel Telémah.
Fantje so ladjo od kopna odvézali in se še sami
vkrkali nanjo, posedli v klopi in prijeli za vesla.
Veter ugoden poslala na pot je boginja Atena,
močni zahodnik je pihal čez morja temačno pustinjo.

420

Fante Telémah z besedo spodbujal je in jim veleval,
naj poskrbe za opremo: storili so, kot je ukazal.
Jambor iz jelke stesan so dvignili, vpik ga vsadili
sredi na krovu ob tramu poprečnem, obenem z jermeni
dobro spletenimi bela so jadra lepó naravnali.
Veter je jadro v sredini napel; ko je ladja drsela,
velik škrlatni je val vršel na vsako stran premca.
Ladja si sredi valov je utirala cesto in tekla.
Toda ko vse so vrvi pričvrstili na ladji črneli,
vrče so, zvrha napolnjene z vinom, postavili predse,
pitne darove izlili iz njih so nesmrtnim bogovom,
Zevsovi hčeri pa najbolj od vseh, svetlooki boginji.
Vso noč si ladja je utirala pot, vse do jutranje zore.

430